

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра політичних наук**

ГЕРАСИМЧУК Т.Ф.

***МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВИХ
РОБІТ***

Для студентів II - IV курсу

Рівне: РДГУ - 2016

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра політичних наук**

ГЕРАСИМЧУК Т.Ф.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ**

Напрямок підготовки: 6.030104 “Політологія”

Для студентів II - IV курсу

Рівне: РДГУ - 2016

© Герасимчук Т. Ф.

Методичні рекомендації до виконання курсових робіт студентами за напрямом підготовки 6.030104 “Політологія”.

Уклад. доц. Т. Ф. Герасимчук. – Рівне: РДГУ, 2016. – 35 с.

Методичні рекомендації містять загальні вимоги та структуру курсової роботи, методичні вказівки до виконання її основних розділів та оформлення, організацію процесу підготовки та порядок захисту.

Ухвалено на засіданні кафедри політичних наук РДГУ.

Протокол № 8 від 07 вересня 2016 року.

© Герасимчук Т. Ф., 2016 рік

© Герасимчук Т. Ф.

ЗМІСТ

Зміст.....	5
Вступ	6
Послідовність виконання курсової роботи	7
Алгоритм виконання курсової роботи	8
Підготовчий етап роботи над курсовою роботою	9
Робота над текстом курсової роботи	11
Заключний етап роботи над курсовою роботою	11
Правила оформлення роботи	14
Правила цитування та посилання на використані джерела	17
Підготовка до захисту та захист курсової роботи	19
Додатки	19
Додаток 1. <i>Зразок оформлення титульної сторінки курсової роботи.</i>	20
Додаток 2. Загальна структура роботи	21
Додаток 3. <i>Зразок оформлення плану курсової роботи</i>	22
Додаток 4. Приклади оформлення бібліографічного опису в списках джерел та літератури у роботі	23
Додаток 5. Мовні конструкції, які використовуються у наукових працях	30
Список використаних джерел та літератури.....	33

ВСТУП

Курсова робота – це самостійне навчально-наукове дослідження студента, яке виконується з певного курсу або з окремих його розділів. Згідно з Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах України курсова робота виконується з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних студентами за час навчання, та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання.

Виконання курсової роботи передбачає вироблення навичок самостійної роботи з джерелами й науковою літературою, оволодіння методикою досліджень, допомагає студентові систематизувати отримані теоретичні знання з вивченої дисципліни, перевірити якість цих знань. Уже ця перша творча спроба дає можливість виявити здатність студента самостійно осмислити проблему, творчо та критично її дослідити; вміння збирати, систематизувати і аналізувати джерела та літературу; застосовувати отримані знання при вирішенні практичних завдань; формулювати висновки, пропозиції й рекомендації з предмета дослідження. Тематика курсових робіт, яка затверджується на засіданні кафедри, має відповідати завданням навчальної дисципліни і тісно пов'язуватися з практичними потребами конкретного фаху. Вона затверджується на засіданні кафедри. Виконання курсових робіт визначається навчальним планом підготовки фахівців.

Захист курсових робіт відбувається на засіданні кафедри, по якій виконувалася робота, згідно затвердженого на засіданні кафедри графіку.

Виконання курсових робіт спрямоване на досягнення таких цілей: ґрунтовне засвоєння необхідного теоретичного матеріалу та закріплення навичок дослідницької / експериментальної роботи згідно з завданням наукового керівника; уміння використовувати одержані знання

© Герасимчук Т. Ф.

в конкретній ситуації; уміння теоретично обґрунтувати одержані результати; здатність чітко формулювати одержані результати та робити з них висновки; грамотно, без помилок, написати текст роботи відповідно до правил оформлення наукової документації; уміння логічно побудувати доповідь, захистити сформульовані положення та висновки; проявити здібності до самостійного пошуку розв'язання задачі.

Типова структура курсової роботи має бути такою: титульний аркуш; зміст; перелік умовних позначень (при необхідності); вступ; 2 – 3 розділи (в кожному 2 – 3 підрозділи), що розкривають зміст проблеми та показують досвід практичної / прикладної роботи; висновки; список використаної літератури; додатки у разі потреби.

ПОСЛІДОВНІСТЬ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Рационально організувати роботу над курсовою роботою, правильно розподілити свій час, спланувати його, глибоко і своєчасно розробити вибрану тему допоможе ***алгоритм написання курсової роботи***. Він дисциплінує виконавця, лімітує термін, відведений на вибір теми, підбір та аналіз літератури з теми дослідження, написання, оформлення і захист курсової роботи.

Виконання курсової роботи відбувається відповідно до графіка, що затверджений кафедрою та деканатом.

Процес роботи над дослідженням поділяється на три основні етапи: підготовчий; етап роботи над змістом; заключний етап.

АЛГОРИТМ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

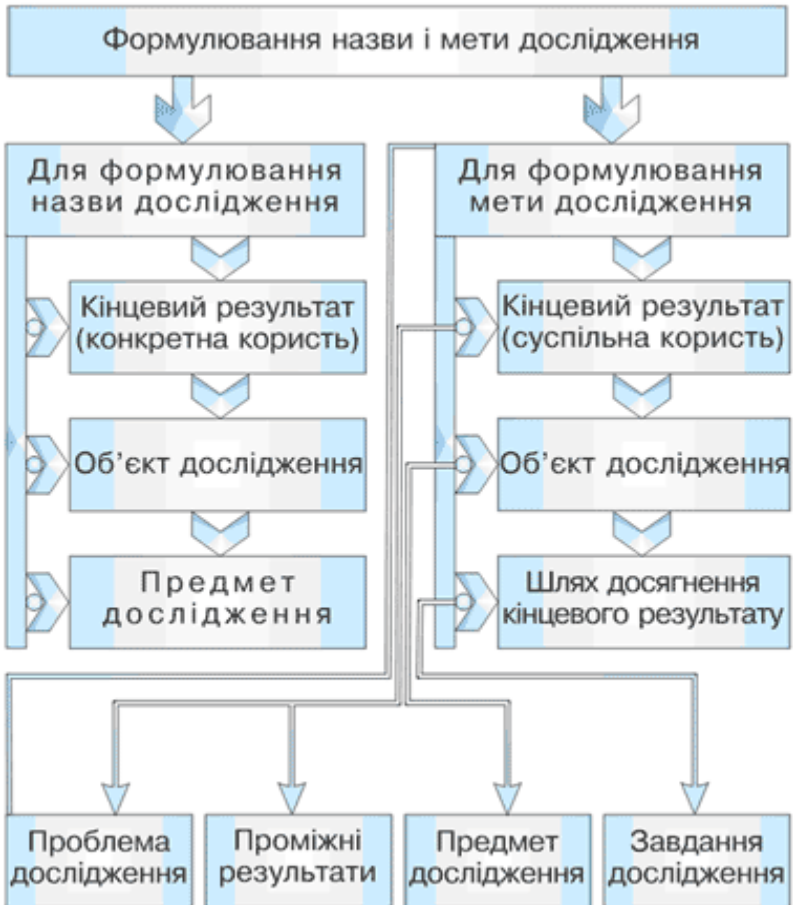
ПІДГОТОВЧИЙ ЕТАП РОБОТИ НАД КУРСОВОЮ РОБОТОЮ

Етап починається з **вибору теми** курсової роботи, її осмислення та обґрунтування. Перевага надається темі, при розробці якої студент може виявити максимум особистої творчості та ініціативи. При виборі теми слід врахувати кілька моментів. Перш за все – це **актуальність дослідження** (як наукова, так і суспільна). Наукову актуальність визначають ступінь опрацювання вченими даної теми, наявність дискусій з основних питань теми, продуктивність тих методологічних засад, на яких велась її розробка. Суспільна актуальність пов'язана з можливістю використання історичного досвіду в сучасних умовах для вирішення гострих питань сьогодення. Серед факторів, які впливають на хід опрацювання теми і мають зумовити її вибір дослідником, – наявність відповідної джерельної бази (законодавчих актів, документів, виступів, статистичних матеріалів, матеріалів преси, повідомлень ЗМІ тощо).

При з'ясуванні **об'єкта, предмета і мети** дослідження необхідно зважати на те, що між ними і темою курсової роботи є системні логічні зв'язки. **Об'єкт дослідження** – це частина об'єктивної реальності, яка на даному етапі стає предметом практичної і теоретичної діяльності людини як соціальної істоти (суб'єкта). **Предмет дослідження** є таким його елементом, який включає сукупність властивостей і відношення об'єкта, опосередкованих людиною (суб'єктом) у процесі дослідження з певною метою в конкретних умовах.

Мета дослідження пов'язана з об'єктом і предметом дослідження, а також з його кінцевим результатом і шляхом його досягнення. Кінцевий результат відображає очікуваний від виконання позитивний ефект, який формулюється двоступенево: перша частина у вигляді суспільної корисності; друга у вигляді конкретної користі, віднесеної до основного

предмета дослідження. Поставлена мета дослідження дозволяє визначити *завдання дослідження*.

РОБОТА НАД ТЕКСТОМ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Починається з ***вивчення та конспектування літератури з теми*** курсової роботи. Вивчення літератури треба починати з праць, де проблема відображається в цілому, а потім перейти до вузких досліджень. Конспектуючи матеріали слід постійно пам'ятати тему курсової роботи, щоб виписувати тільки те, що має відношення до теми дослідження. Після конспектування матеріалу необхідно перечитати його знову, щоб склалося цілісне уявлення про предмет вивчення.

Правильна та логічна структура курсової роботи це запорука успіху розкриття теми. Процес уточнення структури складний і може тривати протягом усієї роботи над дослідженням. Проаналізований та систематизований матеріал викладається відповідно до змісту у вигляді окремих розділів і підрозділів (глав і параграфів). Кожний розділ (глава) висвітлює самостійне питання, а підрозділ (параграф) окрему частину цього питання.

Тема має бути розкрита без пропуску логічних ланок, тому починаючи працювати над розділом, треба визначити його головну ідею, а також тези кожного підрозділу. Щодо кожного розділу (глави) роботи необхідно зробити висновки, на основі яких формулюють висновки до всієї роботи в цілому.

ЗАКЛЮЧНИЙ ЕТАП РОБОТИ НАД КУРСОВОЮ РОБОТОЮ

На цьому етапі передбачається написання студентом вступу та висновків до курсової роботи, оформлення списку літератури та додатків, редагування тексту, його доопрацювання з урахуванням зауважень наукового керівника, підготовка роботи до захисту.

Вступ доцільно писати після того, як написана основна частина курсової роботи. У вступі обґрунтовується актуальність теми, що вивчається, її практична значущість;
© Герасимчук Т. Ф.

визначаються об'єкт, предмет, мета і завдання дослідження; розглядаються методи, за допомогою яких проводилось дослідження; розкривається структура роботи, її основний зміст. Якщо студент вирішив не торкатися деяких аспектів теми, він повинен зазначити про це у вступі. обов'язковою частиною вступу є *огляд літератури* з теми дослідження, в який включають найбільш цінні, актуальні роботи (15 – 25 джерел). Огляд має бути систематизованим аналізом теоретичної, методичної й практичної новизни, значущості, переваг та недоліків опрацьованих праць, які доцільно згрупувати таким чином: роботи, що висвітлюють історію розвитку проблеми, теоретичні роботи, які повністю присвячені темі, потім ті, що розкривають тему частково. Закінчити огляд треба коротким висновком про ступінь розкриття в літературі основних аспектів теми.

Логічним завершенням курсової роботи є *висновки*. Головна їх мета – підсумки проведеної роботи. Висновки подаються у вигляді окремих лаконічних положень, методичних рекомендацій. Дуже важливо, щоб вони відповідали поставленим завданням.

Список використаної літератури складається на основі робочої картотеки і відображає обсяг використаних джерел та ступінь вивчення досліджуваної теми.

“Список...” повинен містити бібліографічний опис джерел, використаних студентом під час роботи над темою. Завершуючи написання курсової роботи, необхідно систематизувати ілюстративний матеріал. Ілюстрації можна подавати у тексті, або оформляти у вигляді додатків. Усі *додатки* повинні мати алфавітну нумерацію (Додаток А) та назви, що відповідають їхньому змісту. Нумерація аркушів з додатками продовжує загальну нумерацію сторінок основною текстом роботи.

Літературне оформлення курсової роботи є важливим елементом її виконання і одним із багатьох чинників, на які зважає комісія при оцінюванні під час захисту. Передусім
© Герасимчук Т. Ф.

звертається увага на змістовний аспект викладу матеріалу (логічність і послідовність, повнота і репрезентативність, тобто широта використання наукових джерел, загальна грамотність та відповідність стандартам і прийнятим правилам), а також на текст роботи, список літератури і додатки, на зовнішнє оформлення титульного аркуша.

ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ РОБОТИ

Курсову роботу виконують на комп'ютері і друкують з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм) з використанням шрифтів текстового редактора Word Time New Roman кегля 14 з полуторним міжрядковим інтервалом 28-30 рядків на сторінці (у друкованому рядку до 60 знаків з проміжками між словами включно). Зразок оформлення титульного аркуша і змісту подано в додатках 3, 4. Абзацні відступи дорівнюють 5 знакам. Мінімальна висота шрифту 1,8 мм. Можна також використати папір форматів у межах від 203 x 288 до 210 x 297 мм.

Текст роботи потрібно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: лівий - не менше 25 мм; правий - не менше 10 мм; верхній - не менше 20 мм; нижній - не менше 20 мм. Шрифт друку повинен бути чітким, чорного кольору, середньої жирності. Щільність тексту випускної кваліфікаційної / магістерської роботи повинна бути однаковою.

Друкарські помилки, описки і графічні неточності, які виявилися у процесі перевірки, можна виправляти підчищенням або зафарбуванням білою фарбою і нанесенням на тому ж місці або між рядками виправленого тексту машинописним способом.

Заголовки структурних частин роботи "ЗМІСТ", "СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ", "ДОДАТКИ" друкують великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів (§) друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу.

Відстань між заголовком та текстом повинна дорівнювати 3-4 інтервали.

Кожну структурну частину роботи треба починати з нової сторінки.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів (§), пунктів, малюнків, таблиць подають арабськими цифрами без знака № .

Першою сторінкою роботи є титульний лист (див. додаток 1), який включають до загальної нумерації сторінок роботи. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках **номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці**, або і сторінки нумерують арабськими цифрами **знизу у правому кутку**. Отже, першою сторінкою, де стоятиме цифра, буде Зміст.

Номер розділу ставиться після слова "РОЗДІЛ", після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Підрозділи (§) нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: "2.3." (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж порядку йде заголовок підрозділу.

Якщо в роботі зустрічаються ілюстрації, фотографії, креслення, схеми, карти, таблиці, їх потрібно подавати безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці (при цьому їх включають до загальної кількості сторінок).

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово "Таблиця" починають з великої літери. Назву не підкреслюють.

Наприклад: Таблиця (номер)

Таблицю розміщують таким чином, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блоку роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою.

Ілюстрації позначають словом "Рис." і нумерують послідовно в межах розділу. Номер ілюстрації повинен
© Герасимчук Т. Ф.

складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: Рис. 1.2 (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно **під ілюстрацією**.

Додатки подають після списку використаних джерел, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи. Кожен додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово "Додаток ..." і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ї. Наприклад: Додаток А, додаток Б і т. д. Один додаток позначається як додаток А.

ПРАВИЛА ЦИТУВАННЯ ТА ПОСИЛАННЯ НА ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого тексту слід наводити цитати. Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст.

Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться у тій граматичній формі, в якій він поданий в джерелі, із збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз "так званий";

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, на кінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладенні думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок, коректним щодо оцінювання його результатів, і давати відповідні посилання на джерело;

д) цитування не повинне бути ні надмірним, ні недостатнім, бо і те і інше знижує рівень наукової праці: надмірне цитування створює враження компілятивності праці, а недостатнє - знижує наукову цінність викладеною матеріалу;

е) якщо автор роботи, наводячи цитату, виділяє у ній деякі слова, робиться спеціальне застереження, тобто після тексту, який пояснює виділення, ставиться крапка, потім дефіс і вказуються ініціали автора роботи, а вісь текст застереження вміщується у круглій дужці. Варіантом таких застережень є:

(курсив наш - А.К.); (підкреслено мною - А.К.); (розрядка моя - А.К.)

Посилання на використані джерела є неодмінною рисою політичних досліджень. Правильно оформити посилання студент повинен вміти вже з перших курсових робіт.

Посилання слід робити при цитуванні джерела чи думки дослідника, при вказівці на якесь важливе свідчення джерела, при запозиченні положень, використанні фактичного матеріалу, результатів досліджень інших авторів, посилань на досвід.

Є кілька способів посилань, але студенти використовують нижчезазначений:

1) наскрізна нумерація посилань - при цьому посилання на джерела подаються у квадратних дужках, **наприклад [1, с. 50]**, де 1 – номер у списку джерел та літератури, а 50 – сторінка, з якої взято цитату чи інші дані. Самі посилання подаються в кінці роботи. *Примітка: для бакалаврських та магістерських робіт рекомендується саме цей спосіб посилань.*

У посиланні обов'язково зазначається:

а) для монографії (див. Додаток 4):

1. Прізвище та ініціали авторів, причому ініціали розташовуються після прізвища (наприклад. Грушевський М.С.).

2. Назва монографії без лапок.

3. Місце видання.

4. Видавництво.

5. Рік видання.

6. загальна кількість сторінок монографії.

б) для статті (див. Додаток 4):

1. Прізвище, ініціали автора.
2. Назва статті.
3. Назва журналу чи збірника.
4. Рік видання.
5. Номер журналу.
6. Сторінки, на яких розміщено дану статтю (тобто перша і остання сторінка статті).

ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ ТА ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Захист курсової роботи проводиться відповідно до графіка, затвердженого науковим керівником, в присутності комісії у складі керівника та двох-трьох членів кафедри. Для захисту роботи відводиться не більше 15 хвилин. Після доповіді члени комісії можуть ставити додаткові запитання по темі курсової роботи. Результати захисту курсової роботи визначаються оцінками згідно шкали оцінювання, з урахуванням якості виконання всіх частин курсової роботи та рівня її захисту. Оцінка за курсову роботу заноситься до залікової книжки студента та в екзаменаційну відомість. Студент, який на захисті курсової роботи отримав незадовільну оцінку, допускається на повторний захист, тільки після виконання нового завдання.

Приклад оцінювання за виконання курсової роботи

Текст роботи	Ілюстративна/графічна частина	Захист роботи	Сума балів
до 50	до 30	до 20	100

ДОДАТКИ

Додаток 1

*Зразок
оформлення титульної сторінки курсової роботи*

_____ (повне найменування вищого навчального закладу)

_____ (повна назва кафедри, циклової комісії)

КУРСОВИЙ РОБОТА

з _____ (назва дисципліни)

на тему: _____

Студента(ки) _____ курсу _____

напряму підготовки _____
спеціальності _____

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник _____

_____ (посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Національна _____ шкала

Кількість балів: _____

Оцінка: ECTS _____

Члени комісії _____

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

м. Рівне – 20 __рік

ЗАГАЛЬНИЙ ЗРАЗОК СТРУКТУРИ РОБОТИ**ПЛАН**

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1	5
1.1.	5
1.2.	10
1.3.	15
РОЗДІЛ 2	21
2.1.	26
2.2.	30
2.3.	36
ВИСНОВКИ	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	43
ДОДАТКИ	45

Зразок

оформлення плану курсової роботи на тему: “ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ”

ПЛАН

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО – КНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ УДОСЛІДЖЕННІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ	6
1.1. Наукові дослідження теорій європейської інтеграції	6
1.2. Федералізм та функціоналізм, як теоретична основа європейських інтеграційних процесів	9
1.3. Сучасні теорії інтеграції	12
РОЗДІЛ 2. РОЗВИТОК ЄВРОПЕЙСЬКИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У 1950-1980-Х РОКАХ	16
2.1. Основні етапи розвитку європейської інтеграції.....	16
2.2. Особливості функціонування наднаціональних інститутів ЄС.....	22
РОЗДІЛ 3. СХІДНА ПОЛІТИКА ЄС ТА ПРОЦЕС РОЗШИРЕННЯ НА СХІД	28
3.1. Східна стратегія ЄС та основні умови членства країн Центральної Європи в ЄС.....	28
3.2. Інституційна реформа – необхідна умова розширення ЄС.....	34
ВИСНОВКИ	40
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	43
ДОДАТКИ	47

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПISУ В СПИСКУ ДЖЕРЕЛ, ЯКИЙ НАВОДЯТЬ У РОБОТІ

У залежності від характеру роботи авторам пропонується на вибір 3 варіанти розташування бібліографічних записів у списках: **алфавітне, хронологічне та тематичне.**

Алфавітне розташування літератури у списках:

Бібліографічні записи розміщують чітко за алфавітом прізвищ та ініціалів авторів, або перших слів назв за принципом "слово за словом". У назвах, що починаються з прийменників чи артиклів, останні розглядаються як окремі слова. Тобто бібліографічний запис "До питання..." буде стояти в бібліографічному списку раніше від бібліографічного запису "Документи...".

Основні правила алфавітного розміщення бібліографічних записів:

- а) при збігу першого слова назви:
 - за алфавітом другого слова і так далі;
- б) праці одного автора:
 - за алфавітом першого слова назви окремих творів;
- г) при збігу прізвищ та ініціалів авторів:
 - за алфавітом праць;
- д) різними мовами:
 - спочатку українською (російською) мовою чи мовами з кириличним алфавітом;
 - потім мовами з латинською графікою.

Хронологічне розташування літератури у списках:

Описи документів розміщують за хронологією їхнього опублікування (написання). Хронологічне розміщення бібліографічних записів часто застосовують у бібліографічних

списках використаної літератури та в тематичних списках, що включають офіційні матеріали або перелік праць одного автора.

Бібліографічні описи документів, опублікованих (написаних) в одному році, розміщують в алфавітному порядку. В деяких випадках вони можуть розмішуватися в зворотньохронологічному порядку — від останніх публікацій до перших. Хронологічне розміщення бібліографічних записів дозволяє показати динаміку розвитку напрямку науки, діяльності вченого, наукової школи та ін.

Тематичне розташування літератури у списках:

Тематичне розміщення бібліографічних записів у бібліографічних списках рекомендується:

— для великих за обсягом бібліографічних списків за певними темами, що цікавлять споживача інформації;

— для невеликих за обсягом рекомендаційних списків;

— коли бібліографічні записи доцільно згрупувати відповідно до структури видання (розділів, глав, параграфів тощо)

Основні правила тематичного розміщення бібліографічних записів:

— бібліографічні записи в при книжному та при статейному бібліографічному списку групують за тематичними розділами в їхній логічній послідовності та співвідношенні: бібліографічні описи документів з певної теми чи проблеми виокремлюють в самостійні рубрики;

— усередині кожної рубрики найчастіше бібліографічні записи розміщують за алфавітом прізвищ авторів або перших слів назви;

— можливе розміщення бібліографічних записів за видами та типами видань: книги, статті, офіційні видання, довідники, підручники та ін.

Типові приклади бібліографічного опису*

<i>Характеристика джерела</i>	<i>Приклад оформлення</i>
Монографії: один автор)	Арах М. Европейский Союз. Видение политического объединения / М. Арах. – М.: Экономика, 1998. – 467 с.
Два автори	Бокало Н., Трохимчук С. Проблеми і перспективи демократизації в країнах Центрально-Східної Європи (на прикладі Вишеградської четвірки) / Наталя Бокало, Степан Трохимчук. – Львів, 2000. – 68 с.
Три автори	Герасимчук Т., Киридон А., Троян С. Концептуальні основи теорії політики : навч. посібник / Таміла Герасимчук, Алла Киридон, Сергій Троян. – Рівне : видавець Зень О. М., 2008. – 307 с. Афонін Е.А., Бандурка О.М., Мартинов А.Ю. Велика розтока (глобальні проблеми сучасності: соціально-історичний аналіз) / Укр. тов-во сприяння соц. інноваціям, Від. інф.-бібл. забезпечення Апарату Верховної Ради України / Е. А. Афонін, О. М. Бандурка, А. Ю. Мартинов. – К.: Вид. ПАРАПАН, 2002. – 352 с.
Без загальної назви	Східне партнерство ЄС: додаткові можливості для євроінтеграції України / [І. Ф. Газізуллін та ін.] ; за ред. В. Мартинюка. EU's Eastern Partnership: Additional Possibilities for European Integration of Ukraine / [I. Gazizullin et al.] ; ed. by V. Martyniuk. – К.: Агентство "Україна", 2009. – 80 с.
Збірники наукових праць	Облік інтелектуального капіталу: сучасний стан і перспективи розвитку : зб. наук. пр. / Харків. ін-т бізнесу і менедж. [та ін. ; редакція: Бондаренко М. І. (відп. ред.) та ін.]. – Х.: ХІБМ,

	2008. – 190 с.
<u>Матеріали конференцій</u>	Laser technologies in welding and materials processing : <i>proceedings of the fourth intern. conf., 26 may – 29 may, 2009, Katsiveli, Crimea, Ukraine</i> / ed. by B. E. Paton, V. S. Kovalenko. – Kyiv : E. O. Paton Electric Welding Inst., 2009. – 90 p. Науково-методичне забезпечення позашкільної освіти: теорія і практика : <i>матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 28–29 жовт. 2008 р., м. Київ (Україна)</i> / [ред. рада: Свирська Т. І. (голова) та ін.]. – К.: КПДЮ, 2009. – 123 с.
<i>Публікації у журналах, вісниках, газетах</i>	Віднянський С.В., Мартинов А.Ю. Україна в постмодерній системі міжнародних відносин // Науковий вісник Дипломатичної академії України. Випуск 5. Українська зовнішня політика: десять років незалежності / За заг. ред. Гуменюка Б.І., Гупчієнка Л.С., Ціватого В.Г. – К., 2001. – 352 с. – С. 140 – 148.
<i>Енциклопедії</i>	Прохоров А.М. Финансы // Советский энциклопедический словарь.– 3-е изд – М.: Советская энциклопедия, 1988. – С. 72.
<i>Довідники</i>	Laser technologies in welding and materials processing : <i>proceedings of the fourth intern. conf., 26 may – 29 may, 2009, Katsiveli, Crimea, Ukraine</i> / ed. by B. E. Paton, V. S. Kovalenko. – Kyiv: E. O. Paton Electric Welding Inst., 2009. – 90 p. Науково-методичне забезпечення позашкільної освіти: теорія і практика: <i>матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 28–29 жовт. 2008 р., м. Київ (Україна)</i> / [ред. рада: Свирська Т. І. (голова) та ін.]. – К.: КПДЮ, 2009. – 123 с. Адміністративно-територіальний устрій України: <i>довідник</i> / [авт.-упоряд.: А. І. Жежера та ін.]; <i>Держ. п-во "Держ. картогр.-геодез. фонд України"</i>. – К.: Укркартгеофонд, 2005. –

	797 с.
Словники	Яценко І. Польсько-українсько-російський словник юридичної термінології : <i>близько 30 тис. сл. і словосполучень: близько 1 тис. скорочень</i> / Ігор Яценко; <i>під заг. ред. С. Яценка.</i> – К.: Консультант, 2007. – 670 с. Англо-український, українсько-англійський словник = <i>English-Ukrainian, Ukrainian-English dictionary: [понад 6 000 сл.]</i> / В. І. Перебийніс [та ін.]. – Х.: Фоліо, 2006. – 366, [1] с. – (Бібліотека державної мови).
Бібліографічні покажчики	Систематичний покажчик дисертацій, наявних у фонді Науково-технічної бібліотеки ім. проф. Г. І. Денисенка НТУУ "КПІ" (1972–2002 рр.) / [уклад. З. Д. Стерехова ; <i>ред. В. Г. Дригайло</i>]; <i>Нац. техн. ун-т України "Київ. політехн. ін-т", Наук.-техн. б-ка.</i> – К.: НТУУ "КПІ", 2008. – 420 с.
Нормативні документи	Медична статистика : <i>зб. нормат. док. / упоряд. та голов. ред. В. М. Заболотько ; М-во охорони здоров'я України, Голов. упр. охорони здоров'я та мед. забезп. м. Києва, Київ. міськ. наук. інформ.-аналіт. центр мед. статистики.</i> – К.: МНІАЦ мед. статистики; Медінформ, 2006. – 459 с.: табл. – (Нормативні директивні правові джерела).
Дисертації	Акимишин О. І. Методи та засоби зменшення обсягів даних триангуляційного опису об'єктів комп'ютерної томографії : дис... канд. техн. наук: <i>05.13.05</i> / Акимишин Орест Ігорович. – Львів, 2008. – 163 арк.: <i>іл.</i> – <i>Бібліогр.: арк. 125–134.</i>

<u>Автореферати дисертацій</u>	Янсонс Я. В. Метод підвищення якості відновлених мовних сигналів безпроводових телекомунікаційних систем на основі диференційованого захисту кадру мови : автореф. дис. ... канд. техн. наук: [спец.] 05.12.13 "Радіотехн. пристрої та засоби телекомунікації" / Янсонс Яніс Валерійович ; Нац. аерокосм. ун-т ім. М. С. Жуковського "Харків. авіац. ін-т", [Військ. ін-т телекомунікацій та інформатизації Нац. техн. ун-ту України "Київ. політехн. ін-т"]. –Х., 2008. – 20 с. Лесняк В. Ю. Трансформація системи владних інститутів в Іспанії при переході від франкізму до демократії : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук : спец. 23.00.02 «Політичні інститути та процеси» / В. Ю. Лесняк . – Чернівці, 2008. – 20 с.
Законодавчі та нормативні документи	Закон України “Про основи національної безпеки України” // Відомості Верховної Ради. – 2003. – № 39. – С. 351. Конституція України. Закон України "Про внесення змін до Конституції України" № 2222-IV від 8.12.2004 р. : прийнята на п'ятій сесії Верхов. Ради України 28 черв. 1996 р. – Київ : Велес, 2005. – 48 с. – (Серія видань "Офіційний документ").
Статистичні видання	Статистичний щорічник України за 2015 рік / Державний комітет статистики України / Під ред. О.Г. Осауленка. – К.: Українська енциклопедія, 2016.– 624с.
Електронні ресурси	Розподіл населення найбільш численних національностей за статтю та віком, шлюбним станом, мовними ознаками та рівнем освіти [Електронний ресурс] : за даними Всеукр. перепису населення 2001 р. / Держ. ком. статистики України ; ред. О. Г. Осауленко. – К. : CD-вид-во «Інфодиск», 2004. – 1 електрон.

опт. диск (CD-ROM) : кольор. ; 12 см. – (Всеукр.перепис населення, 2001). – Систем. вимоги: Pentium-266 ; 32 Мб RAM ; CD-ROM Windows 98/2000/NT/XP/. – Назва з титул. екрану.

Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті : (підсумки 10-ї Міжнар. конф. «Крим-2003») [Електронний ресурс] / Л. Й. Костенко, А. О. Чекмарьов, А. Г. Бровкін, І. А. Павлуша // Бібліотечний вісник. – 2003. – № 4. – С. 43. – Режим доступу до журн.:

http: // www.nbu.gov.ua/articles/2003/03klinko.htm.

**МОВНІ КОНСТРУКЦІЇ, ЯКІ ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ
У НАУКОВИХ ПРАЦЯХ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ФУНКЦІЇ
ЗАСОБІВ ЗВ'ЯЗКУ МІЖ РЕЧЕННЯМИ**

<i>Мовна функція</i>	<i>Лексичні засоби</i>	
Причина та її наслідок, Умова та наслідок	(і) тому, тому, що	
	оскільки	
	з чого звідки	виходить
	внаслідок	
	у результаті	
	на основі вищезазначеного, на підставі вказаного вище	
	у зв'язку з цим	
	залежно від	
	згідно з цим	
	у цьому випадку	
	за таких умов	
	у такому випадку	
	(а) якщо (ж)..., то ...	
	що	свідчить
		вказує
говорить		
відповідає		
дає можливість		
дозволяє		
сприяє		
має значення і т.п.		
Часове співвідношення та порядок викладення	спочатку, насамперед, у першу чергу	
	першим наступним, попереднім	кроком
	одночасно, у той же час	
	поруч з цим, поряд з таким	
	попередньо, вище, раніше	
	ще раз, знову	
	потім, нижче, після цього	

<i>Мовна функція</i>	<i>Лексичні засоби</i>
	згодом, далі, пізніше по-перше, по-друге і т.п. зараз, нині, у цей (на цей) час, до цього часу у минулі роки, останнім часом, останнього часу на закінчення, зрештою, нарешті
Зіставлення та протиставлення	але, втім, а проте, та, однак, зрештою як..., так і...; так само, як і... не тільки, але і (й) порівняно з; якщо..., то... на відміну, навпаки, на противагу аналогічно, таким чином, також з одного боку, з іншого боку у той час, як; разом з тим
Доповнення або уточнення	також і, до того ж, при цьому, разом з тим окрім більше того понад особливо, а надто
Посилання на попередній або наступний вислів	тим більше, що у тому разі, у випадку, тобто, а саме як було сказано показано доведено відзначено отримано знайдено встановлено згадано виходячи з міркувань як підкреслювалось, вказувалось вище згідно з цим відповідно до цього відповідним чином у зв'язку з цим, відповідно до цього у зв'язку з вищевикладеним цей, що розглядається, вищевказаний і т.п.

<i>Мовна функція</i>	<i>Лексичні засоби</i>	
	такий, подібний, аналогічний, відповідний, такого типу, такого виду, схожий на ...	
	багато з них, один з них, деякі з них	
	наступний, деякий, надалі, подальший, дальший, другий	
	більшість, більша частина	
	керуючись положенням	
Узагальнення, висновок	дослідженням встановлено	
	як наслідок	
	таким чином, отже	
	у результаті, у кінцевому підсумку	
	звідси, з цього	витікає
		виходить
		стає зрозумілим
		очевидно
	це	дозволяє зробити висновок
		дозволяє дійти висновку
		зводиться до такого
		свідчить
переконує		
	на закінчення, і нарешті	
Ілюстрація	наприклад; так, як приклад; для прикладу	
	прикладом може слугувати (бути)	
	такий же (наприклад)	
	у випадку, для випадку	
	про те може свідчити; що очевидно	
Введення нової інформації	розглянемо такі випадки...	
	зупинимось детально на...	
	основні переваги цього методу полягають у...	

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Герасимчук Т.Ф. Методичні рекомендації до написання курсових робіт для студентів II – IV курсів спеціальності 6.040301 “Політологія”. – Рівне: РДГУ, 2014. – 35 с.
2. Еко У. Як написати дипломну роботу: Гуманітарні науки / Умберто Еко / пер. за ред. О.Глотова. – Тернопіль: Мандрівець, 2007. – 224 с.
3. Єріна А.М., Захожай В.Б., Єрін Д.Л. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник / А.М.Єріна, В.Б.Захожий, Д.Л.Єрін. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 212 с.
4. Жалоба І.В. Основи наукового дослідження: Навчально-методичний комплекс / І.В.Жалоба. – К.: КиМУ, 2006. – 23 с.
5. Іваницька О.П., Жалоба І.В. Методичні рекомендації до виконання і захисту випускних кваліфікаційних робіт / О.П.Іваницька, І.В.Жалоба. – К.: КиМУ, 2006. – 30 с.
6. Методичні рекомендації щодо підготовки та редагування бібліографічних посібників у виданнях / [уклад.: П. М. Сенько, О. М. Устіннікова]. – К.: Кн. палата України, 2008. – 40 с.
7. Методичні рекомендації щодо складання списку використаної літератури / уклад.: Мельник Н. А., Устіннікова О. М. – К.: НТБ ім. Г. І. Денисенка, 2010. – 23 с.
8. Нові інформаційні технології в наукових дослідженнях: програма для аспірантів. – К.: ВПЦ Київський університет, 2012. – 35 с.
9. Основні вимоги до дисертацій та авторефератів дисертацій // Бюлетень Вищої атестаційної комісії України.–2007.–№6 (92).–С.9–16.
10. Постолювський Р.М., Тихомирова Є.Б. Основи наукових досліджень. Опорний конспект лекцій / Р.М.Постолювський, Є.Б.Тихомирова. – Рівне: РІС КСУ, 2004.
11. Юськів Б.М. Методичні поради до виконання кваліфікаційної роботи магістра за спеціальністю 8.030404 “Міжнародна інформація“ / Б.М.Юськів.– Рівне: РІС КСУ, 2007. – 33 с.
12. Оформити джерело за вимогами можна на сайті: <http://vak.in.ua>

ДЛЯ НОТАТОК

Герасимчук Таміла Федорівна
Методичні рекомендації до виконання курсових робіт

Напрямок підготовки: 6.030104 “Політологія”
Для студентів II - IV курсу

Комп’ютерний набір: Герасимчук Т.Ф.
Комп’ютерна верстка: Герасимчук Т.Ф.
Відповідальний за випуск: Герасимчук Т.Ф.

